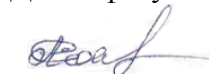

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Кафедра теорії і методики мистецької освіти та диригентсько-хорової підготовки вчителя

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету мистецтв

А.В. Соколова

«16» жовтня 2019 року

СИЛАБУС

Шифр і назва спеціальності	014 Середня освіта (Музичне мистецтво)
Назва освітньої програми	Музичне мистецтво в закладах освіти
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Цикл дисципліни	Природничо-математична (фундаментальна) підготовка
Шифр за навчальним планом	1.2.1.11

Історія зарубіжної музики

Загальна кількість годин – 240	кредитів – 8
з них аудиторних – 96 / 32	позааудиторних – 144 / 208

Курс і семестр вивчення – 1курс - 2 семестр, 2 курс – 3,4, семестр

Харків 2019

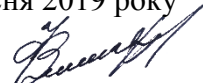
Силабус розроблений на підставі навчальної програми «Історія зарубіжної музики» затвердженої на засіданні Вченої ради ХНПУ імені Г.С. Сковороди протокол № 6 від. «29» серпня 2019 року

Розробник силабусу: Донченко Л.І., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики мистецької освіти та диригентсько-хорової підготовки вчителя

Силабус затверджений на засіданні кафедри теорії і методики мистецької освіти та диригентсько-хорової підготовки вчителя

Протокол № 3 від «24» вересня 2019 року

В.о.завідувача кафедри

(підпис)

В.В. Фомін

(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією факультету мистецтв
Протокол № 2 від. « 08 » жовтня 2019 року

Голова

(підпис)

Васильєва О.В.

(прізвище та ініціали)

1.	ШБ викладача кафедри (повністю)	Донченко Любов Іванівна
	Посада	Доцент кафедри теорії і методики мистецької освіти та диригентсько-хорової підготовки вчителя Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
	Науковий ступінь	Кандидат педагогічних наук
	Вчене звання	Доцент
	Наукові інтереси	Історія, теорія та практика музично-естетичної підготовки дітей та студентів; історія, теорія та практика підготовки соціально-педагогічних кадрів; мистецька освіта: історія, теорія та практика
	Навчальний корпус (адреса), № кабінету	Корпус на пров. Фанінському, 3, ауд. № 52
	Контактна інформація: № телефону, E-mail	Тел. +38-068-532-19-60 dlubov56@gmail.com

2. Політика навчальної дисципліни.

Викладач забезпечує викладання дисципліни «Історія зарубіжної музики» на високому науково-теоретичному та методичному рівні відповідно до освітньої програми; дотримується педагогічної етики, моралі, поважає гідність студентів. Викладач розвиває у студентів самостійність, ініціативу, творчі здібності; проявляє гуманізм, толерантність та повагу до студентів, їхніх ціннісних орієнтацій і переконань, політичних симпатій, релігійних уподобань, власної думки; враховує індивідуальні нахили та здібності студентів, рівень інтелектуального та загальнокультурного розвитку, специфіку курсу навчання і майбутньої спеціальності; використовує партнерство як форму стосунків між викладачем і студентами, співпрацює у розв'язанні питань навчання; морально підтримує і стимулює студентські ініціативи; створює рівноправне і справедливе освітнє середовище.

Здобувач вищої освіти не пропускає лекції та семінарські заняття, про відсутність за поважних причин доводить до відома викладача заздалегідь; здає й захищає самостійні роботи та завдання у визначені терміни (за роботу, яка подається на перевірку викладачеві пізніше встановленого терміну буде зніматися 0,5 балів); регулярно переглядає лекційний матеріал; системно і регулярно працює з навчальною і науковою літературою.

Обов'язковою є присутність студента на модульному та підсумковому контролях.

Здобувач успішно навчається, якщо послідовно набирає кредити, необхідні для здобуття бажаного ступеня. Для цього потрібно, щоб накопичувальний бал був не нижче, ніж 60 за всіма курсами протягом кожного семестру й не менш 60 з основних курсів. Якщо накопичувальний бал нижче 60 балів, здобувач вважається неуспішним і може бути відрахований відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С. Сковороди (у новій редакції)»

3. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни.

На вивчення навчальної дисципліни Історія зарубіжної музики відводиться 8 кредитів.

Пререквізити (Prerequisite) – дисципліни, що містять знання, уміння і навички, необхідні для засвоєння дисципліни, що вивчається: *елементарна теорія музики і*

сольфеджіо, основний музичний інструмент, постановка голосу, хорове диригування.

Постреквізити (Postrequisite) – дисципліни, для вивчення яких потрібні знання, уміння і навички, здобуті після закінчення вивчення певної дисципліни: *історія української музики, гармонія, аналіз музичних творів, методика музичного виховання, педагогічна практика, музично-педагогічний практикум з дитячого музичного виконавства, хоровий клас, постановка голосу.*

Програма нормативної навчальної дисципліни *Історія зарубіжної музики* складена відповідно до освітньої програми підготовки фахівців першого «бакалаврського» рівня вищої освіти, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

4. Характеристика навчальної дисципліни.

Призначення навчальної дисципліни «Історія зарубіжної музики» – вивчення розвитку зарубіжної музичної культури в історичній ретроспективі та творчої спадщини видатних представників зарубіжної музики.

Метою викладання навчальної дисципліни *«Історія зарубіжної музики»* є формування у майбутніх учителів мистецтва сучасного творчого мислення в контексті сучасних досягнень мистецтвознавства, на основі знань світової музичної культури, творчої діяльності видатних зарубіжних композиторів та виконавців; формування навичок проектування власної роботи з дітьми та молоддю на основі ґрунтовної історико-теоретичної підготовки; розвиток конкурентоспроможного фахівця, здатного до постійного самовдосконалення, виховання любові до професії вчителя, формування національної самосвідомості студентів.

Завдання вивчення навчальної дисципліни «Історія зарубіжної музики»:

- формування фахових компетентностей учителя музичного мистецтва;
- забезпечення професійної готовності майбутніх фахівців до узагальнення сучасних концепцій світової музичної культури та доцільного їх використання в музично-педагогічній, художньо-творчій та музично-виконавській практиці;
- розвиток умінь самовдосконалення та самоорганізації творчого потенціалу;
- формування ціннісного ставлення до світової музичної культури, національних музично-культурних традицій будь-якого народу.

Програмні результати навчання за дисципліною *«Історія зарубіжної музики»:*

Сформовані компетентності	Результати навчання за дисципліною	Методи оцінювання	Методи навчання
Здатність застосовувати та використовувати професійно-профільовані знання і навички в навчальній та виховній роботі з дітьми та молоддю. Здатність до утвердження гуманістичних ідеалів мис-	Знати: особливості кожного історичного етапу розвитку зарубіжного мистецтва у зв'язку із соціальними, ідейними та естетичними концепціями; творчі біографії та музичний матеріал найбільш видатних зарубіжних композиторів; методи дослідження музичної	Оцінювання викладачем, програмоване оцінювання, взаємоперевірка, самооцінка, колективне оцінювання.	Основні форми організації навчальної діяльності: лекційні та семінарські заняття, а також організація та контроль самостійної й індивідуальної роботи. Методи організації і проведення навчально-пізнавальної діяльності: –словесні (бесіда, розповідь, пояснення, діалог), наочні (слухо-

<p>тецтва, демократичних цінностей і культурних традицій народів світу</p>	<p>діяльності персоналій; спеціальну літературу у сфері професійної діяльності; теоретичні основи музичного мистецтва та особливості національних культурних традицій</p>		<p>вий аналіз музичного твору, демонстрація відеоматеріалів), практичні (практична робота; підготовка та виступ з есе, присвяченим творчості композитора, порівняльний аналіз та співставлення шляхів розвитку певних жанрів у різних країнах). У процесі проведення лекційних та семінарських занять застосовуються наступні методи навчання: дедуктивний, індуктивний, аудіовізуалізації, контрасту, проблемний, пояснювально-ілюстративний, репродуктивний та ін.</p>
<p>Здатність до перенесення системи фахових знань у площину навчального предмету «мистецтво» та «музичне мистецтво», структурування навчального матеріалу, проектування та організації власної діяльності.</p> <p>Здатність застосувати елементи дослідницького пошуку (анотації до музичних творів, аналіз, розробка питань для анкетування, тестування) з метою підвищення ефективності мистецько-педагогічної діяльності.</p> <p>Здатність відчувати і демонструвати емоційну чутливість, рефлексію,</p>	<p>Вміти: визначати мету музично-педагогічної роботи та шляхи її досягнення; працювати з науково-теоретичними та інформаційно-методичними джерелами, узагальнювати та застосувати знання і вміння у своїй практичній діяльності; здійснювати художньо-педагогічний аналіз музичних творів; класифікувати музику за сутнісними ознаками її поділу на жанри, форми, види, типи, категорії; обґрунтовувати власну думку щодо дискусійних проблем інтерпретації музичного твору; визначати внесок провідних зарубіжних композиторів у світову музичну культуру; розрізняти музичний ма-</p>	<p>Описові, кількісні та комбіновані методи: при описових методах оцінка подається в текстовій формі, при кількісних і комбінованих використовуються шкали оцінок, які дають змогу кількісно виміряти різні рівні виконання робіт.</p>	<p>Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: – методи стимулювання інтересу до навчання – навчальні дискусії, створення ситуації пізнавальної новизни, створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), емоційний вплив викладача, заохочення навчальної діяльності; – методи стимулювання обов'язку і відповідальності – роз'яснення значимості учіння, мети навчального предмета, пред'явлення навчальних вимог до вивчення предмета.</p>

<p>ціннісне ставлення до творів мистецтва, здійснювати активне сприймання, запам'ятовування, збереження, відтворення і художньо-педагогічне трактування змісту і смислу творів музичного мистецтва.</p>	<p>теріал на слух.</p> <p>Визнавати, дотримуватися та репрезентувати в музично-педагогічній та творчій діяльності загальнолюдські принципи та норми життєдіяльності людини, суспільства, впроваджувати в навчально-освітню діяльність кращі демократичні і культурні традиції народів світу.</p>		
---	--	--	--

5. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Модуль 1. Становлення й розвиток музичного мистецтва до XIX ст.

Тема 1.1. Розвиток музики до XVII століття.

Первісне мистецтво, його синкретизм. Мистецтво стародавньої Греції, стародавнього Риму, країн Сходу.

Мистецтво середньовіччя. Міська музична культура. Роль християнства та церкви у культурі. Григоріанський спів, розвиток нотного запису. Світські жанри. Поліфонічні жанри.

Епоха Ренесансу, її зв'язок з античним мистецтвом. Великі гуманісти Ренесансу. Провідна роль хорової поліфонії, провідні поліфонічні школи. Меса та мадригал.

Тема 1.2. Музична культура XVII століття.

Бароко як стиль мистецтва. Народження і розвиток опери у Італії; флорентійська, венеціанська, неаполітанська школи. Опера-seria, опера-buffa, зінгшпіль. Французька опера, її особливості, Ж.-Б. Люллі. Англійська опера, її особливості, Г. Персел.

Жанри кантати та ораторії.

Інструментальна музика: органна, клавірна, струнна. Жанри сюїти, сонати, concerto grosso. Стиль рококо. Дж. Фрескобальді, Д. Букстехуде, А. Кореллі, А. Вівальді, Д.Скарлатті, Ф. Куперен, Ж.-Ф. Рамо.

Тема 1.3. Творчість Й.С.Баха та Г.Ф.Генделя.

Творчий шлях **Г.Ф.Генделя (1685-1759)**. Національна основа творчості. Трактовка опери, драматизація жанру опери. Ораторія в творчості композитора. Структура, драматургія, трактовка оркестру і вокально-хорових партій. Ораторія «Самсон» (1743). Монументально-героїчний стиль, оптимістичне розв'язання драматичного конфлікту.

Інструментальна творчість.

Історичне значення творчості Г.Ф.Генделя.

Творчий шлях **Й.С.Баха (1685-1750)**. Філософський зміст музики. Особливості мелодики, гармонії, фактури. Поліфонічний стиль Й.С.Баха. Вокально-інструментальні жанри. Світські і духовні кантати. Меса Сі мінор (1738). Особливості трактування, сфера образів.

«Добре темперований клавір»- видатний зразок клавірної музики Баха, тематизм, побудова прелюдії і фуги. Інтонаційний зв'язок музичного тематизму Баха з різними жанрами інструментальної і вокальної музики XVIII ст. Органна творчість Й.С.Баха.

Історичне значення творчості композитора.

Тема 1.4. Творчість віденських класиків.

Віденський класицизм як продовження традицій античного мистецтва. Демократичні

тенденції тематизму, зв'язок з народно-пісенними витоками, гармонічна мова, характерні особливості акордів. Побудова сонатно-симфонічного циклу та сонатного Allegro. Оркестр віденських класиків, трактовка окремих інструментів і оркестрових груп.

Творчий шлях **Йозефа Гайдна (1732-1809)**. Народна основа творчості, зв'язок із німецьким, австрійським, угорським, чеським фольклором.

Лірико-епічний симфонізм Гайдна. Побудова сонатно-симфонічного циклу, смислове та емоційне навантаження частин симфонії. Програмні симфонії. Значення творчості Гайдна.

Творчий шлях **Вольфганга Амадея Моцарта (1756-1791)**. Оперна творчість, її видатна реформаторська значущість. Жанрова різноманітність опер. Трактовка оперної увертюри, значення арій, ансамблів, хорів у розкритті музичної драматургії опери.

«Реквієм», його значення, особливості розвитку музичних образів.

Лірико-драматичний тип симфонізму Моцарта, його пісенні тенденції і монументальні риси. Трактовка циклу. Симфонія №40.

Клавірні твори. Жанр концерту і сонати в творчості Моцарта, особливості клавірного стилю Моцарта. Значення творчості В.А.Моцарта.

Творчий шлях **Л. Бетховена (1779-1827)**. Різноманітність тем і музичних образів, узагальнені герої творів композитора, тематизм, зв'язок з народною творчістю.

Симфонії Бетховена, різні принципи симфонічної драматургії. П'ята симфонія. Програмні симфонічні твори. Увертюри «Коріолан» та «Егмонт».

Фортепіанна творчість. Сонати №14, №23. Еволюція сонатного жанру.

Світове значення творчості Л.Бетховена.

Модуль 2. Музичне мистецтво XIX століття.

Тема 2.1. Романтизм в музиці. Німецький музичний романтизм.

Соціально-політичні передумови романтизму – основного напрямку в музиці XIX ст. Звернення до внутрішнього світу людини, лірична і психологічна достовірність, емоційна наповненість образів. Жанри романтичної музики: традиційні (опера, симфонія, балет, концерт, сюїта, соната) і особливості їхнього трактування; нові (симфонічна поема, концертна увертюра, вокальний цикл, вокальна та інструментальна балада, пісня без слів, новелета, арабеска, інтермецо).

Творчість **Ф.П. Шуберта (1797-1828)**. Пісенність – основа стилю Шуберта. Трактування поетичних сюжетів у вокальній творчості. Вокальна творчість. Цикли «Прекрасна мельничиха» і «Зимовий шлях» зразок романтичного стилю. Пісенний симфонізм. Особливості музичної драматургії симфонії Шуберта Сі мінор («Незакінченої»), єдність музичних образів, темброва драматургія.

Фортепіанні твори композитора: музичні моменти, експромти.

К.М. Вебер (1786-1826), його роль у боротьбі за німецьку національну оперу. Жанрова різноманітність романтичних опер Вебера: казково-побутова опера «Фрейшюц» («Вільний стрілок»), героїко-романтична «Евріанта», казково-романтична опера-феєрія «Оберон». Жанрово-побутові, ліричні, фантастичні образи, картини природи, трактовка арій, ансамблів, драматичних сцен. Роль оркестру. Оперні увертюри – зразок німецького романтичного програмного симфонізму, їх зв'язок з оперою.

Інструментальна творчість композитора. «Запрошення до танцю» - зразок романтичної трактовки танцювального циклу.

Фелікс Мендельсон (1809-1847) – видатний представник лейпцигської школи. Класична основа творчості, пісенність – основа музичного стилю композитора.

Симфонізм Мендельсона. Програмні концертні увертюри.

Фортепіанна творчість. «Пісні без слів» - новий романтичний жанр, його демократична спрямованість, класичні і романтичні риси. Значення творчості Мендельсона.

Творчий шлях **Роберта Шумана (1810-1856)**. Композиторська і музично-критична діяльність. Традиції та новаторство, романтичні тенденції творчості; мелодична, гармонічна і фактурна своєрідність творів композитора.

Фортепіанна творчість. Цикл «Карнавал» - багаточастинний романтичний цикл фортепіанних п'єс. Багатство ліричних, жанрових образів, портретних характеристик, нові

принципи варіаційного розвитку. «Альбом для юнацтва» - зразок поєднання художньо-інструктивних і програмних тенденцій. Своєрідність фортепіанних мініатюр, розрахованих на дитяче сприймання і виконання юними музикантами.

Вокальна творчість Р. Шумана. Значення творчості Р. Шумана.

Тема 2.2. Італійський і французький музичний романтизм.

Національно-визвольна боротьба італійського народу. Прогресивні риси італійського романтизму в літературі. Особливості формування нової оперної школи.

Джоаккіно Россіні (1792-1868). Творчий шлях.

Оперна творчість. «Севільський цирульник» - краща комічна опера Россіні, вершина італійської опери-buffa. Демократичність, реалізм сюжету й музики, особливості драматургії опери, музичні образи.

Вінченцо Белліні (1801-1835). Творчий шлях. Пісенно-романтичні тенденції творчості. Опера «Норма», розвиток вокального стилю бельканто.

Гаetano Доницетті (1797-1848). Творчий шлях. Характерні оперні жанри. Еклектизм музичного стилю Доницетті.

Джакомо Мейєрбер (1791-1864). Завершення розвитку французької героїко-романтичної опери в його творчості. Роль Ежена Скріба у створенні французької «великої опери». Створення Мейєрбером опери «Гугеноти» (1836). Прогресивні тенденції сюжету, музична драматургія опери. Певна буржуазна обмеженість мистецтва Мейєрбера.

Гектор Берліоз (1803-1869) - основоположник програмного симфонізму, провідний представник французького музичного романтизму. Творчий шлях. Музично-критична діяльність.

Симфонічна творчість. Оркестр Берліоза. «Фантастична симфонія», її історичне значення. Програмні тенденції, картинно-програмний симфонізм, принцип монотематизму.

Тема 2.3. Польський музичний романтизм та його представники Ф.Шопен та С.Монюшко.

Національно-визвольний рух і польська культура XIX ст. Творчість польських композиторів М.Огінського, та Марії Шимановської - попередників Ф.Шопена і С.Монюшко.

Фрідерік Шопен (1810-1849). Творчий шлях, ставлення до народної польської музики, світового класичного спадку та романтичного мистецтва. Народно-національна основа та індивідуальні риси стилю Шопена.

Сонати Шопена. Балади Шопена – новий романтичний жанр фортепіанної музики.

Різноманітність жанрів і їх паралелі з іншими камерними творами (прелюдії, мазурки, ноктюрни, баркарола та ін.). Своєрідність трактування побутових жанрів (полонези, мазурки, вальси). Етюди Шопена. Традиції і новаторство. Значення творчості Шопена.

Станіслав Монюшко (1819-1872). Творчий шлях. Монюшко - основоположник польської класичної опери («Галька»). Демократичний зміст і патріотична спрямованість творчості композитора, зв'язок зі слов'янським фольклором.

Тема 2.4. Угорська музична культура. Творчість Ф.Ліста.

Угорський фольклор, стиль «Вербункош». Використання народних пісень в творчості віденських класиків та композиторів XIX ст.

Ференц Ліст (1811-1886) – класик угорської музики. Світове значення виконавської, композиторської і суспільно-музичної, педагогічної і критичної діяльності Ліста.

Творчість Ліста. Різноманітність жанрів інструментальної музики, транскрипції та парафрази.

Програмні симфонічні твори, симфонічні поеми Ліста. Фортепіанна творчість Ф.Ліста та її історична значущість. Угорські рапсодії Ліста. Етюди вищої виконавської майстерності. Значення творчості Ліста.

Тема 2.5. Німецька і австрійська музична культура другої половини XIX ст.

Суспільно-політична і культурна обстановка в Німеччині другої половини XIX століття. Протиріччя в розвитку німецької музики. Розквіт музичного життя в кінці XIX ст.

Творчість **Р.Вагнера (1813-1883).** Різностороння музична діяльність композитора.

Естетичні і філософські погляди. Роки еміграції.

Оперна творчість Вагнера. Ранні опери «Рієнци», «Летючий голландець», «Тангейзер». «Лоєнгрін» - найвище досягнення композитора 40-х рр. Розробка теорії «музичної драми». Тетралогія «Каблучка нібелунгів». Героїко-епічні і філософсько-психологічні тенденції опер.

Музична мова Вагнера. Характер тематизму. Видатні досягнення в галузі інструментовки. Особливості лейтмотивної системи Вагнера. Вагнер і світовий музичний театр XIX - XX століття.

Творчість **Й.Брамса (1833-1897)**. Пісенна основа творчості Брамса, зв'язок із фольклором різних країн. Брамс – композитор «малих» форм, автор фортепіанних і вокальних мініатюр. «Угорські танці», вальси, балади, варіації.

Сонатно-симфонічні цикли - 4 симфонії, фортепіанні і скрипковий концерти. Пісенний симфонізм Брамса. Класичний зразок - 4-та симфонія. Лірико-філософський склад, темброва драматургія, круг тем і образів твору.

Протистояння Вагнера і Брамса. Значення творчості Брамса.

Творчість **І.Штрауса (1825-1899)**. Демократичні тенденції творчості. Штраус автор класичних віденських оперет («Летюча миша», «Циганський барон»). Різноманітність трактування танцювально-побутових жанрів (вальс, галоп, чардаш). Традиції Штрауса в розвитку віденської оперети.

Тема 2.6. Французька музична культура другої половини XIX століття.

Загальна характеристика. Жанрова різноманітність творчості французьких композиторів. Лірична опера (Ш.Гуно, Ж.Бізе, Л.Деліб, К. Сен-Санс, Ж.Массне).

Творчість **Ж.Бізе (1838-1875)**. Оперна творчість. Демократизація жанру ліричної опери. Від східної екзотики «Шукачів перлів» і «Пертської красуні» до реалістичної концепції «Кармен». Особливості оперної драматургії. Опора на іспансько-циганський фольклор. Принцип наскрізного розвитку і «узагальнення через жанр», зв'язки з «номерною» оперою, і музичною драмою. Симфонічні твори. Оркестрова сюїта «Дитячі ігри». Своєрідність циклу, особливості інструментовки. Значення творчості Бізе.

Симфонічна творчість К. Сен-Санса (1835-1921) (Сюїта «Карнавал тварин»), П.Дюка (1865-1935) (Скерцо «Учень чародія»).

Оперна творчість сучасників Ж.Бізе: Л.Деліба (1836-1891), К.Сен-Санса, Ж.Массне(1842-1912).

Тема 2.7. Італійська музична культура другої половини XIX століття.

Загальна характеристика. Національно-визвольна боротьба італійського народу та її вплив на мистецтво. Романтичні тенденції в мистецтві.

Творчість **Джузеппе Верді (1813-1901)**. Верді – класик італійської музики. Роль Верді у визвольному русі, естетичні погляди композитора.

Оперна творчість. Тема соціальної несправедливості, багатогранність авторських характеристик персонажів. Музична драматургія опер. Трактовка арій, ансамблів, сцен, хорових епізодів. Роль оркестру. Зрілі опери. Монументальна героїчна опера «Аїда».

Твори Верді інших жанрів. «Реквієм». Музична драматургія, зв'язки з оперною трактовкою.

Значення творчості Верді для італійської і світової музики.

Оперний веризм (від *vergo* – справжній, правдивий, істинний), його зв'язки і відмінності від літературного. Стислість, напруженість дії – основа оперного веризму. Відображення життя простих людей, переважання жіночих образів в операх Пучіні. Збереження багатства вокальних партій, провідної ролі співака (від Верді), при значному збагаченні оркестрової тканини (від Вагнера).

Творчість **Джакомо Пуччіні (1858-1924)**. Видатний представник італійської опери, продовжувач мистецтва Верді. Опора на народно-пісенні витоки.

Опери початку XX ст. «Мадам Батерфляй», оперний триптих «Плащ», «Сестра Анжеліка», «Джанні Скіккі». Опера «Турандот» - нові тенденції оперної драматургії. Традиції Пучіні і світовий музичний театр.

Тема 2.8. Чеська музична культура II пол. XIX ст.

Епоха національно-визвольного руху. Розквіт національної культури на початку XIX ст. Чеські народні танці (полька, скочна, соуседска, фуриант), їх своєрідність, і національні особливості.

Творчість **Б.Сметани (1824-1884)**. Сметана – основоположник чеської національної музичної школи. Естетичні погляди. Оперна творчість. Героїко-патріотична опера «Бранденбуржці у Чехії», народ – головний герой твору, висока громадянськість опери. Комічна опера «Продана наречена». Оптимістична ідея, новаторська трактовка жанру народної комічної опери. Пісенно-танцювальні жанри (полька, фуриант, соуседска).

Розвиток і поглиблення основних оперних жанрів Сметани. Героїко-трагічна опера «Далібор», епічно-легендарна «Лібуше», комічні опери «Поцілунок» і «Таємниця».

Симфонічні твори Сметани – національно-патріотичний програмний цикл «Моя Батьківщина». Новаторська трактовка жанру симфонічної поеми. Значення творчості Сметани.

Творчість **Антоніна Дворжака (1841-1904)**. Видатний представник чеської музичної класики.

Творчий шлях. Характеристика симфонічної творчості. Симфонія «З Нового світу» - вершина чеського симфонізму, видатний твір композитора; симфонічні поеми 1896 р.: «Водяний», «Полуденниця», «Золота прялка», «Голуб».

Оперна творчість: лірико-комічні і казково-фантастичні опери. «Біс і Кача», «Русалка» - кращі опери композитора.

Камерно-інструментальна творчість: фортепіанне тріо «Думка», струнний квартет. Значення творчості А. Дворжака.

Тема 2.9. Скандинавська музична культура XIX ст.

Мистецтво скандинавських країн у XIX-XX ст. Творчість Е. Гріга і Генріка Ібсена в Норвегії, Нільса Гаде і Ганса-Хрїстіана Андерсена в Данії. Перші національні опери та симфонії. Відкриття фінської консерваторії (1885).

Народні пісенно-танцювальні жанри (гангар, спрингданс, халлінг).

Едвард Гріг (1843-1907) – класик норвезької музичної культури. Творчий шлях, музично-громадська, і політична діяльність Гріга. Народно-національна основа музики Гріга, музична мова.

Фортепіанна творчість. Соната, Концерт для фортепіано, програмні ліричні п'єси («Хід гномів», «Кобольд», «Весільний день у Трольхаугені»).

Симфонічна творчість. Оркестрові сюїти «Пер Гюнт».

Вокальна творчість Гріга. Зв'язки з національною норвезькою і датською поезією (Андерсен, Бьєрнсон, Ібсен). Значення творчості Е. Гріга.

Ян Сібеліус (1865-1957) - основоположник сучасної фінської національної школи.

Симфонічна творчість. Програмні твори – «Чотири легенди» - симфонічна тетралогія, Концерт для скрипки з оркестром.

Вокальна творчість. Пісня «Повернулась дівчина з прогулянки». Значення творчості Я. Сібеліуса.

Модуль 3. Музичне мистецтво кінця XIX – XX століття.

Тема 3.1. Французький імпресіонізм. К. Дебюссі, М. Равель.

Французька література й мистецтво на рубежі XIX-XX ст.

Музичний імпресіонізм, його зв'язки з мистецтвом французьких клавесиністів (Ф.Куперен), з творами Ж.Бізе, С.Франка, Ф.Ліста, Е.Гріга, з творчістю російських композиторів XIX ст. (О.Бородін, М.Мусоргський, М.Римський-Корсаков).

Клод Дебюссі (1862-1918). Ранній період творчості (1878-1892): камерна вокальна лірика (романси на тексти П.Верлена, Ш.Бодлера, П.Бурже)

Зрілий період (1892-1905) «Післяполудневий відпочинок фавна», Сюїта «Ноктюрни».

Музично-сценічні твори, опера «Пеллеас і Мелізанда» - найвище досягнення імпресіонізму в оперному жанрі. Пізній період: балет «Скриня з іграшками», фортепіанний цикл «Дитячий куточок», Прелюдії. Значення творчості К.Дебюссі.

Моріс Равель (1875-1937). Оперна та балетна творчість. Балет «Дафніс і Хлоя»,

особливості музичної драматургії. Опера-балет «Дитя й чаклунство». Своєрідне поєднання імпресіонізму з перед джазовими витоками.

Симфонічні твори – «Іспанська рапсодія», «Болеро» - фольклорні тенденції, колористика оркестру.

Твори для фортепіано. Еволюція творчого стилю від «Павани» (1899) і Сонатини (1905) до «Шерехів ночі» (1908) і «Могили Куперена» (1917). Значення творчості Равеля.

Тема 3.2. Німецька і австрійська музична культура кінця XIX – XX століття.

Національно-демократичний рух початку XX ст. Підйом критичного реалізму в Німеччині та Австрії (романи Г.Манна, Т.Манна, Г.Гофмансталя).

Музична культура Австрії та Німеччини кінця XIX-XX ст.

Густав Малер (1860-1911) - видатний австрійський композитор.

Симфонічна творчість Круг тем і музичних образів. Трактовка симфонічного циклу. Зв'язок симфоній з вокальними циклами. Симфонічні триптихи Малера. Оркестр Малера. Темброва драматургія. Використання величезних складів оркестру, трактування окремих інструментів та оркестрових груп.

Вокальна творчість «Пісні мандруючого підмайстра». Значення творчості Малера.

Творчість **Ріхарда Штрауса (1864-1949)**. Твори XIX ст. Симфонічні поеми – «Тиль Ейленшпінгел» - «за старовинними блазенськими піснями у формі рондо» - ілюстрація незвичайних пригод героя народних балад. Творчість Штрауса в першій половині XX ст. Опері «Саломея», «Електра» «Кавалер роз». Різні типи опер. Тенденції експресіонізму в одноактних музичних драмах «Електра» і «Саломея». Комічна опера «Кавалер троянд». Значення творчості Р. Штрауса.

Пауль Хіндеміт (1895-1963). Хіндеміт – центральна постать німецької музики XX століття. Оперна творчість. Опера «Кардильяк». Музична мова твору. Дитяча опера «Ми будемо місто».

Симфонічна творчість і її зв'язок з оперною («Художник Матис» і «Гармонія світу» - матеріали опери використані в написанні однойменних симфоній).

Фортепіанна творчість. «Ludus Tonalis» («Гра тональностей», 1942) Тональний план циклу. Образний стрій, жанрове багатство прелюдії, інтерлюдій і фуг.

Карл Орф (1895-1982). Робота в Мюнхенському камерному театрі, педагогічна діяльність у Гюнтершуле – школі особливого типу музичного виховання дітей.

Сценічна кантата «Каміна Бурана» - один із кращих творів композитора, Оперна творчість Орфа. Різні типи оперної драматургії: «Антигона», «Цар Едип». Музично-педагогічні праці К.Орфа.

Композитори «Нової віденської школи» А. Шенберг, А. Берг.

Арнольд Шенберг (1874-1951) – глава австрійської «Нової віденської школи», видатний представник музичного експресіонізму. Творчий шлях. Опері-монодрами: «Очікування», драма з музикою «Щаслива рука». Вокальний цикл «Місячний Пьеро». Додекафонний період – «П'ять п'єс для фортепіано»- зразок принципів додекафонії.

Кантата «Свідок з Варшави» - один з перших творів, присвячених жахам війни.

Альбан Берг (1885-1935). Ранні твори – атональна музика.

Опера «Воцек» - втілення в музиці стихії жахів і кошмару, насилля, жорстокості. Експресіоністський характер оперної драматургії. Поєднання атоналізму із системою лейтмотивів.

Пізній період творчості. Незакінчена опера «Лулу». Принципи атонального стилю і техніка додекафонії.

Тема 3.3. Французька музична культура XX ст. Представники французької «Шістки».

Загальна характеристика. Творчість Еріка Саті (1866-1925). Круг тем і образів. Представники французької «Шістки» та їх натхненник Жан Кокто (1889-1963) – письменник, поет, драматург, художник, скульптор, автор багатьох лібрето опер та балетів. **Луї Дюрей (1888-1979)** – композитор, музичний критик. **Артур Онеггер (1892-1955)** - автор відомої симфонічної поеми «Пасифік 231», багатьох оркестрових, вокальних та інструментальних творів. **Жермен Тайфер (1892-1983)** – видатна піаністка, композитор, автор комічних опер і

балетів. **Даріус Мійо (1892-1974)** – автор музичного фарсу «Бик на даху», на лібрето Жана Кокто, оркестрової сюїти «Провансальська сюїта», Сюїти «Скарамуш» для двох фортепіано. **Жорж Орік (1899-1983)** – автор кількох балетів, відомий кінокомпозитор.

Франсіс Пуленк (1899-1963) – видатний французький композитор, автор хорових творів, балетів, концертів і сонат. Оперний твір – монодрама «Людський голос», вплив опери Шенберга «Очікування». Музична драматургія твору, розподіл на сцени, чергування каріозних епізодів, речитативів, оркестрових зв'язок.

Тема 3.4. Американська музична культура ХХ століття.

Загальна характеристика американської музичної культури ХІХ-ХХ ст. Перші американські композитори: Стівен Фостер – автор 200 пісень, Едуард Мак-Дауел (1860-1908) – основоположник американської професійної музики. Творчість американських виконавців-композиторів Луї Армстронга, Бені Гудмена, Дюка Елінгтона. Зародження жанру «мюзикл»: творчість Фредерика Лоу – автора оперет, музичних комедій, мюзиклу «Моя прекрасна леді».

Джордж Гершвін (1898-1937) – автор багатьох відомих музичних творів: пісень, оперет, мюзиклів, ревію, кіномузики. Інструментальні твори: «Рапсодія в стилі блюз», «Американець у Парижі». Мюзикли «Божевільна дівчина» та «Про тебе я співаю» - різні типи музичних комедій (лірична комедія і політична сатира). Опера «Поргі і Бесс». Своєрідність оперної драматургії. Значення творчості Гершвіна.

Л. Бернстайн (1918 – 1990) – композитор, диригент, піаніст, музичний письменник. Мюзикл «Вестсайдська історія» - нова трактовка жанру.

Американська музична культура другої половини ХХ ст. Рок-опера, її виникнення, розвиток, особливості. Рок-опера «Ісус Христос – суперзірка» Ендрю Ллойда Уеббера.

Тема 3.5. Англійська музика ХХ століття.

Загальна характеристика музичного мистецтва Англії у ХХ ст. Національні композитори: Едвард Ельгар (1857-1934) – засновник нової англійської школи, Ральф Воан Уільямс (1872-1958), Сіріл Скотт – (1879-1970).

Творчість **Бенджаміна Бріттена (1913-1976)**. Оперна творчість. Традиції реалістичної опери ХІХ ст.: лірична трагедія «Поругание Лукреції», комедія характерів «Альберт Херрінг». Дитяча музична гра «Давайте поставимо оперу». Опера «Сон літньої ночі» - одна з кращих опер Бріттена.

«Військовий реквієм». Своєрідність авторського задуму: чергування латинського тексту, «Заупокійної меси» та громадянського (англійського) тексту віршів Уїлфріда Оуена (1893-1918). Традиції та новаторство твору.

Тема 3.6. Іспанська та латиноамериканська музична культура ХХ століття.

Музична культура Іспанії на рубежі ХІХ-ХХ ст. Пабло Сарасате, Пабло Казальс, Ісаак Альбеніс, Енріко Гранадос.

Мануель де Фалья (1876-1946). Творчий шлях. Характерні риси творчості: поєднання яскравої та темпераментної музики і народно-жанрової основи з елементами модернізму, холодного класицизму. Бережне відтворення пісенно-танцювальних інтонацій у кращих творах композитора.

Ісаак Альбеніс (1860-1909). Творчий шлях, вплив Ф.Ліста на становлення І. Альбеніса як піаніста. Нерівнозначність творчого спадку Альбеніса.

Фортепіанна творчість: збірки «Іспанські наспіви», «Іспанські танці», сюїти «Іспанія», «Іберія», «Каталонія» - вплив стилю фламенко, щедра мелодика, поетична натхненність викладу.

Розвиток музичної культури країн Південної Америки початку ХХ століття. Видатні композитори Е. Вілла-Лобос та К. Гуарньєрі, Ж.Сікейра (Бразилія), А.Катурла, Х.Ардеволь, К.Фариньяс (Куба), Х. Кастро, А.Хінастера (Аргентина).

Творчість **Е. Вілла-Лобоса (1887-1959)**. Своєрідність музики, програмні тенденції творів Вілла-Лобоса.

«Шорос» - глибоке втілення національного характеру і образів бразильського мистецтва, безпосередність ліричних почуттів. «Бразильські бахіани» - вираз глибокої поваги та любові до геніального німецького композитора.

Фортепіанна творчість – національна визначеність творів, блискучий фортепіанний стиль (8 п'єс «Іграшки для дитини»). Обробки народних пісень для голосу з фортепіано – глибоке проникнення в характер народної пісні.

Модуль 4. Російське музичне мистецтво XIX-XX ст.

Тема 4.1. Російська музична культура до XIX ст.

Періодизація історії російської музики.

Культура Київської Русі. Фольклор та духовна музика. Мистецтво скоморохів, епічні жанри. Знаменний розспів. Народні пісні, їх жанри. Цикли історичних пісень і ліричних протяжних пісень (15-16 ст.). Поступове проникнення західноєвропейських інструментів у російський побут. Партесний стиль. Просвітницька діяльність Петра I (17 ст.). Іноземні танці, інструменти, викладачі, ноти. Міська музична культура. Відкриття Загальнодоступного театру. Розвиток оперних жанрів. Інструментальна музика. Велике значення духовного хорового концерту. Творчість М. Березовського, А. Веделя, Д. Бортнянського.

Тема 4.2. Творчість М.І. Глінки та О.С. Даргомижського.

М.І. Глінка (1804-1857) - засновник російської музичної класики. Стиль Глінки як результат переробки та творчого синтезу різних елементів світової культури. Основоположник російської опери та національного симфонізму. Життєвий та творчий шлях.

Оперна творчість. Створення двох провідних жанрів російської опери – народної історичної музичної драми та казково-епічної опери: «Іван Сусанін» та «Руслан та Людмила».

Симфонічна творчість. Жанрово-картинний і драматичний типи симфонізму у Глінки. «Вальс-фантазія» - симфонізація побутового жанру; «Камаринська» - жанрова і психологічна сторони її змісту, «Іспанські увертюри» - картини народного побуту оркестрові прийоми створення національного колориту. Вокальна лірика. Тематика, образи, форми. Значення творчості М.Глінки.

Демократизація мистецтва в 40-ві р. XIX ст.

О.С. Даргомижський (1813-1869) – засновник критичного реалізму, нових пісенних жанрів та лірико-психологічної опери у російській музиці. Зв'язки музики композитора з народними витоками. Міська пісня і побутовий романс – основа стилю композитора.

Оперна творчість. Опера “Русалка” – новаторський жанр, перший зразок лірико-психологічної драми в російській класичній музиці.

Вокальна творчість. Періодизація. Соціальні проблеми у піснях. Влучність портретних характеристик, зростання значення декламаційності, багатство вокальної мелодики. Новаторські прийоми у вокальних жанрах.

Тема 4.3. Творчість композиторів «Нової російської школи»

60-70-рр. XIX ст. – новий етап розвитку національної музичної школи, епоха блискучого її розвитку. Опора на народну музику; проникнення принципів народного музичного мислення в усі жанри і форми симфонічної музики. Виникнення російського балету, російського класичного інструментального концерту і квартету, інтенсивного розвитку камерної інструментальної та вокальної музики.

«Нова російська школа» («Могутня купка»), близькість до інших творчих об'єднань 60-рр. Демократичний і національно-самобутній характер творчості композиторів – кучкістів. Подальша розробка російського фольклору. Звернення до музики інших народів.

М.О. Балакірєв (1837-1910). Багатогранність діяльності, її зумовленість ідейною атмосферою 60-рр. Внутрішні протиріччя особистості композитора. Балакірєв – наступник Глінки.

Великі одночастинні симфонічні твори – увертюри, поеми: «Увертюра на теми трьох російських пісень», симфонічна поема «Тамара», увертюра до трагедії Шекспіра «Король Лір».

Балакірєв – один із засновників російської концертної фортепіанної музики. Фантазія «Ісламей» - тематизм, особливості формоутворення, риси наскрізного розвитку своєрідність фактури.

О.П. Бородін (1833-1887). Багатогранність творчості Бородіна.

«Князь Ігор» - епічна опера на історичний сюжет. Значення народних сцен у зв'язку з

ідейною концепцією твору, їх монументальність і різноманітність. Втілення основного драматичного конфлікту через протиставлення російської і східної національно-музичних сфер. «Половецькі танці» як приклад жанрового симфонізму Бородіна.

Бородін – один із засновників російської симфонії. «Богатирська симфонія»: типовість твору для стилю композитора, програмний задум, особливості драматургії першої частини.

Романси і пісні. Новаторство Бородіна у галузі вокальної музики.

М.П. Мусоргський (1839-1881). Національна самобутність стилю композитора як представника критичного реалізму. Трактовка народно-пісенної основи в характеристично-емоційному плані. Своєрідність гармонії Мусоргського, її експресивна і колористична роль, народно-ладова основа.

Оперна творчість. «Борис Годунов»: історія створення, редакції опери. Зразок народної музичної драми. «Сорочинський ярмарок» - зразок лірико-комедійного жанру.

Вокальна музика. Звернення композитора до традиційних жанрів російського романсу, російської пісні, ліричному монологу, балади. Цикли «Дитяча», «Пісні й танці смерті»

«Картинки з виставки» як зразок зрілого стилю Мусоргського: оригінальність фортепіанної фактури, особливості форми циклу.

М.А. Римський-Корсаков (1844-1908). Римський-Корсаков – композитор, педагог, музично-громадський діяч, одна з центральних фігур російського музичного життя другої половини ХІХ-початку ХХ століття.

Основні образні сфери творчості: народно-казкова, народно-побутова, пейзажна, лірична. Розробка музичного фольклору інших народів. Майстерність оркестровки, суворі співмірність і закінченість музичної форми.

Різноманітність оперних сюжетів і жанрів при тяжінні композитора до казково-епічного жанру. Опери «Снігуронька», «Царева наречена», «Казка про царя Салтана».

Симфонічна творчість. Розвиток Римським-Корсаковим симфонічних принципів Глінки і Балакірева. Жанрово-картинний тип симфонізму. «Шехеразада» - зразок зрілого симфонічного стилю композитора. Круг образів, особливості програмного задуму і значення лейттем.

Тема 4.4. Творчість П.І. Чайковського.

Творчість **П.І. Чайковського (1840-1893)** – одне з найбільших явищ російської демократичної культури. Широта творчого діапазону. Симфонічна творчість. Провідне значення симфонічних жанрів у Чайковського. Розробка різних видів симфонізму при ведучій ролі лірико-драматичного симфонізму. Створення нового типу симфонії – психологічної драми. 6-та симфонія – найбільш трагічний варіант основної ідейно-образної концепції. Особливості форми і тематизму частин симфонії.

Опера – важлива область творчості поряд із симфонічною музикою. Формування принципів драматургії в ранніх операх 60-70-х рр.: «Воевода» - побутова драма; «Ундіна» - лірико-фантастична опера; «Опричник» - психологічна драма з історичним сюжетом; «Коваль Вакула» («Черевички») – єдина комічна опера, використання українського фольклору. «Євген Онегін» - перший зрілий зразок лірико-психологічного жанру. «Пікова дама» - психологічна трагедія.

Балетна творчість. Звернення до казкових сюжетів. Психологічна глибина музики, виключна винахідливість композитора у сфері танцювальності.

Фортепіанні твори. Розвиток композитором традицій фортепіанної мініатюри. Фортепіанний цикл «Пори року». Музика для дітей: «Дитячий альбом», «Дитячі пісні».

Тема 4.5. Російська музична культура в 80-90-ті рр. ХІХ ст. Беляєвський гурток.

Особливості розвитку російської музики в 80-90-ті рр. Провідна роль П. Чайковського і М.Римського-Корсакова. Творчість композиторів нового покоління (Анатолій Лядов, Олександр Глазунов, Сергій Танєєв, Антон Арєнський, Михайло Іпполітов-Іванов, Вас. Калінніков, Сергій Ляпунов, Олександр Гречанінов) як продовження традицій російської музичної класики, що спирається на принципи народності і реалізму. Тенденція синтезу стилістичних впливів кучкістів і Чайковського в музиці нових композиторів. Беляєвський гурток – творче угруповання, характерне для російської музики 80-90-х рр.; спадкоємний

зв'язок гуртка з «Могутньою кучкою» і відмінності від неї.

Митрофан Петрович Беляєв (1836-1904) – російський музичний видавник, меценат, засновник гуртка, що об'єднав багатьох музикантів. Основні результати його діяльності.

А.К. Лядов (1855-1914) – один із наступників «Могутньої кучки». Провідна роль народно-жанрових, народно-казкових, народно-епічних образів в його музиці. Своєрідність стилю композитора, його тяжіння до камерності, мініатюри в усіх областях творчості.

Фортепіанна творчість. Основні жанри фортепіанних творів Лядова: прелюдія, вальс, мазурка, пастораль, варіації.

Симфонічна творчість. Народно-казкові образи, злиття фантастики і пейзажності, елементи гротеску. Програмність – провідний принцип. Риси імпресіонізму в симфонічних п'єсах («Чарівне озеро», «Баба Яга», «Кікімора»). Сюїта «Вісім російських народних пісень»: народно-жанровий зміст, зв'язок з традиціями «Камаринської» Глінки.

О.К. Глазунов (1865-1936) - один із останніх представників російської дореволюційної класики і одночасно один із засновників радянської музичної культури. Суспільно-музична і педагогічна діяльність. Основні образні сфери творчості – народно-епічна, народно-жанрова, лірична, пейзажна.

Симфонічна музика – центральний жанр творчості. Пізні симфонії: звернення композитора до кругу образів та засобів виразності, що вже склався, риси академічності при високому рівні композиторської техніки.

С.І. Танєєв (1856-1915). Роль С.Танєєва в музичному житті Росії на рубежі XIX-XX ст. Визначальне значення філософсько-етичної проблематики у творчості Танєєва.

Вокально-симфонічна, хорова і оперна творчість. Трактовка кантати як твору узагальненого лірико-філософського характеру, розвиток бахівських традицій. Кантата «Іоанн Дамаскін». Хорова творчість: різноманітність змісту, масштабів, жанрових відтінків. Романси: переважання споглядальної лірики філософського плану.

Тема 4.6. Російська музика кінця XIX - початку XX століття.

Початок XX ст. – період, що завершує епоху дореволюційної музичної класики і одночасно готує радянське музичне мистецтво. Інтенсивний розвиток російського мистецтва початку XX ст., активні пошуки нових шляхів. Стан музичних жанрів. Подальше розширення рамок концертної і оперно-театральної діяльності. Розширення мережі музично-освітніх закладів, їх діяльність у робітничому середовищі.

Світове визнання російської музики.

О.М. Скрейбін (1872-1915). Розвиток Скрейбіним традицій російської (московська школа) і зарубіжної (романтизм) музики. Новаторство Скрейбіна.

Фортепіанна музика – основна область ранньої творчості. Скрейбін – піаніст. Переважання творів малих форм, зв'язок з традицією романтичної мініатюри.

Зрілий період творчості (1900-1908). Активна робота в симфонічних жанрах. 3-тя симфонія: програма, її типовість для Скрейбіна; ідея самоствердження людського духу в боротьбі. Основні риси пізнього стилю Скрейбіна. «Прометей» - один з центральних творів пізнього періоду.

С.В. Рахманінов (1873-1943). Багатогранність діяльності С.Рахманінова. Рахманінов – послідовник Чайковського. Зв'язки з традиціями «Могутньої кучки». Новаторство Рахманінова.

Фортепіанна творчість – основна область творчості. Тяжіння до монументальності, концертного стилю, пишної і барвистої звучності інструменту, щільної фактури.

Фортепіанні концерти – центральне місце в творчості, зв'язок з російською (Чайковський) і зарубіжною (Бетховен, Ліст) традиціями. Романси. Традиційно лірична трактовка жанру.

Кантати і хори. Етична ідея кантати «Весна» та її втілення через контраст картини весняного пробудження природи і драматичного монологу героя.

І.Ф. Стравінський (1882-1971). Новаторство Стравінського, радикальне перетворення в його творчості засобів музичної виразності (гармонія, ритм, форма, оркестровка). Творчий універсалізм композитора. Стравінський – один із лідерів музичного модернізму першої

половини ХХ ст.

Російський період творчості (до 1913 р.) Балет «Жар-птиця» - продовження казкової лінії російської казковості (Римський-Корсаков, Лядов). «Петрушка» - трагічна гротескність ідейно-образної концепції твору. Балет «Весна священна» - одна з важливих сторінок у європейській музиці початку ХХ рр.

Швейцарський період (1913-1920 рр.). Риси гротеску і сатири («Байка», «Історія солдата»). Створення нових жанрів, що поєднують танець і пантоміму зі співом або декламацією. Вплив джазу («Регтайм»). Паризький період (1920-1939). Неокласицизм – основний напрям творчості Стравінського 20-30-рр. Американський період (1939-1971). Продовження неокласичної лінії у творчості композитора (балет «Орфей», опера «Пригода гувльіси»). Вплив джазової музики («Чорний концерт»). Звернення Стравінського до серійної техніки (початок 50-х рр.): пісні на слова Шекспіра, балет «Агон». Російські риси у творах цього періоду («Мавра», «Російське скерцо»).

Тема 4.7. Російська музична культура ХХ століття. Творчість найвидатніших композиторів.

С.С. Прокоф'єв (1891-1953) - видатний композитор та піаніст. Значення оперної, симфонічної, балетної та камерно-інструментальної музики С. Прокоф'єва.

Балет “Ромео та Джульєта” – новаторські принципи балету. Балет-казка «Попелюшка» - яскрава барвистість, незвичайність гармонії, оркестрова колористика (близькість до Чайковського).

Кантата «Олександр Невський» - зв'язок з російською народно-пісенною традицією.

Симфонія № 7 - образна драматургія, образне навантаження частин, оркестровий стиль.

Твори для дітей. Вокальний цикл «Гідке каченя». Збірка «Дитяча музика».

Всесвітнє визнання творчості композитора.

Д.Д. Шостакович (1906-1975) - класик світової музики ХХ ст., художник універсального таланту. Композитор, диригент, педагог.

Симфонічна творчість – яскрава плакатність, театральність перших симфоній. Видатні твори зрілого періоду 5-та і 7-ма симфонії – прагнення втілити гострі конфлікти сучасного світу. Пізні симфонії – теми трагічної долі художника, міри його відповідальності в сучасному світі (8-ма, 10-а симфонії); роздуми над смислом історії, над необхідністю героїв і їх справи (11-а, 12-а симфонії); тема тлінності людського життя і вічності творів мистецтва, страждання людини протягом життя (14-а, 15-а симфонії).

Музика до кінофільмів «Овод», «Гамлет» і «Король Лір».

Оперна музика. Опера «Катерина Ізмайлова» - жанр, принципи драматургії, головні конфлікти, особливості головних персонажів.

Значення творчості Д. Шостаковича для світової музики.

А.І. Хачатурян (1903-1978) - талановитий композитор, диригент, педагог. Життєвий та творчий шлях композитора. Активна творча і громадська діяльність в роки Вітчизняної війни.

Концерт для скрипки з оркестром - образна драматургія, образне навантаження частин, оркестровий стиль.

Балет «Спартак» - гостра музична драматургія, широко розгорнуті образи, романтична, схвильована, сучасна музична мова. Твори композитора для дітей.

Творчість композитора – своєрідний вияв плідності взаємодії музичних культур і традицій Сходу і Заходу.

Г.В. Свиридов (1915-1998) - талановитий композитор, педагог, класик радянського музичного мистецтва. Багатство образного змісту та різноманітність жанрів.

Основна область творчості – вокальна музика (пісні, романси, вокальні цикли, кантати, ораторії, хорові твори). Звернення до поезії О.Пушкіна, С.Єсеніна, В.Маяковського, Б.Пастернака, В.Шекспіра, Р.Бернса, М.Некрасова, Ф.Тютчева, В.Хлебнікова.

“Поема пам'яті Сергія Єсеніна” для хору та оркестру – образна драматургія, образне навантаження частин, хоровий та оркестровий стиль, особливості структури, тематизму та тематичного розвитку.

Кіномузика. Музичні ілюстрації до повісті О. Пушкіна «Заметіль»: Романс, Вальс.

Розподіл годин/тем за видами занять

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма						Заочна форма				
	разом	у тому числі					разом	у тому числі			
ауд		лекції	Практич	лаб	сам.роб.	лекції		практич	лаб	сам.робота	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Модуль 1											
Змістовий модуль 1. Становлення й розвиток музичного мистецтва до XIX ст.											
Тема 1.1. Розвиток музики до XVII століття.	6	2	2			4	12	2	2		8
Тема 1.2. Музична культура XVII століття. Тема 1.3. Творчість Й.С.Баха та Г.Ф.Генделя.	10	4	2	2		6	8				8
Тема 1.4.Творчість вiденських класикiв.	12	4	2	2		8	8				8
Разом за змістовим модулем 1.	28	10	6	4		18	28	2	2		24
Змістовий модуль 2. Музичне мистецтво XIX століття											
Тема 2.1. Романтизм в музиці. Німецький музичний романтизм Тема 2.2. Італійський і французький музичний романтизм.	14	4	2	2		10	12	2	2		8
Тема 2.3. Польський музичний романтизм та його представники Ф.Шопен та С.Монюшко.	18	6	2	2		4	8				8
Тема 2.4. Угорська музична культура. Творчість Ф.Ліста.			2	2		4	8				8
Тема 2.5. Німецька і австрійська музична культура другої	12	4	2	2		8	12	2	2		8

половини XIX ст.											
Тема 2.6. Французька музична культура другої половини XIX століття.	16	6	2	2		4	8				8
Тема 2.7. Італійська музична культура другої половини XIX століття.			2	2		4	8				8
Тема 2.8. Чеська музична культура II пол. XIX ст.	18	6	2	2		4	10	2			8
Тема 2.9. Скандинавська музична культура XIX ст.				2		4	8				8
Разом за змістовим модулем 2	78	30	14	16		52	66	6	4		56
Змістовий модуль 3. Музичне мистецтво кінця XIX – XX століття.											
Тема 3.1. Французький імпресіонізм. К. Дебюссі, М. Равель.	12	4	2	2		6	14	2	2		10
Тема 3.2. Німецька і австрійська музична культура кінця XIX – XX століття.	16	8	2	2		6	10				10
Тема 3.3. Французька музична культура XX ст. Представники французької «Шістки».	10	4	2	2		6	8				8
Тема 3.4. Американська музична культура XX століття.	14	6	2	2		6	10	2			8
Тема 3.5. Англійська музична культура XX століття.							8				8
Тема 3.6. Іспанська та латиноамериканська музична культура XX століття.	8	4	2	2		6	10	2			8
Разом за змістовим модулем 3	50	20	10	10		30	60	6	2		52
Змістовий модуль 4. Російська музична культура											
Тема 4.1. Російська	6	2	2	2		6	14	2	2		10

музична культура до XIX ст.											
Тема 4.2. Творчість М.І. Глінки та О.С. Даргомижського.	10	4	2	2		8	10				10
Тема 4.3. Творчість композиторів «Нової російської школи».	18	8	4	4		10	18	2			16
Тема 4.4. Творчість П.І. Чайковського.	10	4	2	2		8	10				10
Тема 4.5. Російська музична культура в 80-90-ті рр. XIX ст. Біляєвський гурток.	8	4	2	2		8	10		2		8
Тема 4.6. Російська музика кінця XIX - початку XX ст.	12	6	2	2		4	12	2			10
Тема 4.7. Російська музична культура XX століття. Творчість найвидатніших композиторів.	20	10	4	4		10	12				12
Разом за змістовим модулем 4	84	36	18	18		54	86	6	4		76
Усього годин	240	96	48	48		144	240	20	12		208
ІНДЗ			-	-		-			-	-	-
Усього годин	240	96	48	48		144	240	20	12		208

Тематичний план лекцій

№ з/п	Назва теми лекції	Кількість годин		Форма проведення	Завдання для студентів до лекції
		ден	заоч		
1.1.	Розвиток музики до XVII століття.	2	2	Оглядова	Підготувати конспект лекцій та відповіді на питання
1.2. 1.3	Музична культура XVII століття. Творчість Й.С.Баха та Г.Ф.Генделя.	2		Оглядова	Підготувати конспект лекцій та відповіді на питання
1.4.	Творчість віденських класиків.	2		Оглядова	Підготувати конспект лекцій та відповіді на питання
2.1. 2.2	Романтизм в музиці. Німецький музичний романтизм Італійський і французький	2	2	Оглядова	Підготувати конспект лекцій та відповіді на питання

	музичний романтизм.				
2.3.	Польський музичний романтизм та його представники Ф.Шопен та С.Монюшко.	2		Оглядова	Підготувати конспект лекцій та відповіді на питання
2.4	Угорська музична культура. Творчість Ф.Ліста.	2		Оглядова	Підготувати конспект лекцій та відповіді на питання
2.5.	Німецька і австрійська музична культура другої половини XIX ст.	2	2	Оглядова	Підготувати конспект лекцій та відповіді на питання
2.6.	Французька музична культура другої половини XIX століття.	2		Оглядова	Підготувати конспект лекцій та відповіді на питання
2.7	Італійська музична культура другої половини XIX століття.	2		Оглядова	Підготувати конспект лекцій та відповіді на питання
2.8 2.9	Чеська музична культура II пол. XIX ст. Скандинавська музична культура XIX ст.	2	2	Оглядова	Підготувати конспект лекцій та відповіді на питання
3.1	Французький імпресіонізм. К. Дебюссі, М. Равель.	2	2	Оглядова	Підготувати конспект лекцій та відповіді на питання
3.2	Німецька і австрійська музична культура кінця XIX – XX століття.	2		Оглядова	Підготувати конспект лекцій та відповіді на питання
3.3	Французька музична культура XX ст. Представники французької «Шістки».	2		Оглядова	Підготувати конспект лекцій та відповіді на питання
3.4 3.5	Американська музична культура XX століття. Англійська музична культура XX століття.	2	2	Оглядова	Підготувати конспект лекцій та відповіді на питання
3.6	Іспанська та латиноамериканська музична культура XX століття.	2	2	Оглядова	Підготувати конспект лекцій та відповіді на питання
4.1	Російська музична культура до XIX ст.	2	2	Оглядова	Підготувати конспект лекцій та відповіді на питання
4.2	Творчість М.І. Глінки та О.С. Даргомижського.	2		Оглядова	Підготувати конспект лекцій та відповіді на питання
4.3	Творчість композиторів «Нової російської школи» («Могутньої купки»)	4	2	Оглядова	Підготувати конспект лекцій та відповіді на питання
4.4	Творчість П.І. Чайковського.	2		Оглядова	Підготувати конспект лекцій та відповіді на питання
4.5	Російська музична культура в 80-90-ті рр. XIX ст.	2		Оглядова	Підготувати конспект лекцій та відповіді на

	Біляєвський гурток.				питання
4.6	Російська музика кінця XIX - початку XX ст.	2	2	Оглядова	Підготувати конспект лекцій та відповіді на питання
4.7	Російська музична культура XX століття. Творчість найвидатніших композиторів.	4		Оглядова	Підготувати конспект лекцій та відповіді на питання
Разом:		48	20		

Тематичний план семінарських/практичних занять

№ з/п	Назва теми заняття	Кількість годин		Форма проведення	Завдання для студентів до заняття
		ден	заоч		
1.1.	Розвиток музики до XVII століття.		2	Обговорення, повідомлення	Опрацювати джерела літератури та виконати завдання (доповідь, реферат)
1.2. 1.3	Музична культура XVII століття. Творчість Й.С.Баха та Г.Ф.Генделя.	2		Обговорення, повідомлення	Опрацювати джерела літератури та виконати завдання (доповідь, реферат)
1.4.	Творчість віденських класиків.	2		Обговорення, повідомлення	Опрацювати джерела літератури та виконати завдання (слухання музичних творів, доповіді)
2.1. 2.2	Романтизм в музиці. Німецький музичний романтизм Італійський і французький музичний романтизм.	2	2	Обговорення, повідомлення	Опрацювати джерела літератури та виконати завдання (слухання музичних творів, доповідь)
2.3.	Польський музичний романтизм та його представники Ф.Шопен та С.Монюшко.	2		Обговорення, повідомлення	Опрацювати джерела літератури та виконати завдання (слухання музичних творів, доповідь)
2.4.	Угорська музична культура. Творчість Ф.Ліста.	2		Обговорення, повідомлення	Опрацювати джерела літератури та виконати завдання (слухання музичних творів, доповідь)
2.5.	Німецька і австрійська музична культура другої половини XIX ст.	2	2	Обговорення, повідомлення	Опрацювати джерела літератури та виконати завдання (слухання музичних творів, доповідь)
2.6.	Французька музична культура другої половини XIX століття.	2		Обговорення, повідомлення	Опрацювати джерела літератури та виконати завдання (слухання музичних творів, доповідь)
2.7	Італійська музична культура другої половини	2		Обговорення, повідомлення	Опрацювати джерела літератури та виконати

	XIX століття.				завдання (слухання музичних творів, доповідь)
2.8	Чеська музична культура II пол. XIX ст.	2		Обговорення повідомлення	Опрацювати джерела літератури та виконати завдання (слухання музичних творів, доповідь)
2.9	Скандинавська музична культура XIX ст.	2		Обговорення повідомлення	Опрацювати джерела літератури та виконати завдання (слухання музичних творів, доповідь)
3.1	Французький імпресіонізм. К. Дебюссі, М. Равель.	2	2	Обговорення повідомлення	Опрацювати джерела літератури та виконати завдання (слухання музичних творів, доповідь)
3.2	Німецька і австрійська музична культура кінця XIX – XX століття.	2		Обговорення повідомлення	Опрацювати джерела літератури та виконати завдання (слухання музичних творів, доповідь)
3.3	Французька музична культура XX ст. Представники французької «Шістки».	2		Обговорення повідомлення	Опрацювати джерела літератури та виконати завдання (слухання музичних творів, доповідь)
3.4 3.5	Американська музична культура XX століття. Англійська музична культура XX століття.	2	2	Обговорення повідомлення	Опрацювати джерела літератури та виконати завдання (слухання музичних творів, доповідь)
3.6	Іспанська та латиноамериканська музична культура XX століття.	2	2	Обговорення повідомлення	Опрацювати джерела літератури та виконати завдання (слухання музичних творів, доповідь)
4.1	Російська музична культура до XIX ст.	2	2	Обговорення повідомлення	Опрацювати джерела літератури та виконати завдання (доповідь)
4.2	Творчість М.І. Глінки та О.С. Даргомижського.	2		Обговорення повідомлення	Опрацювати джерела літератури та виконати завдання (слухання музичних творів, доповідь)
4.3	Творчість композиторів «Нової російської школи».	4	2	Обговорення повідомлення	Опрацювати джерела літератури та виконати завдання (слухання музичних творів, доповідь)
4.4	Тема 4.4. Творчість П.І. Чайковського.	2		Обговорення повідомлення	Опрацювати джерела літератури та виконати завдання (слухання музичних творів, доповідь)
4.5	Тема 4.5. Російська музична культура в 80-90-ті рр. XIX ст. Біляєвський гурток.	2		Обговорення повідомлення	Опрацювати джерела літератури та виконати завдання (слухання музичних творів, доповідь)
4.6	Тема 4.6. Російська музика кінця XIX - початку XX ст.	2	2	Обговорення повідомлення	Опрацювати джерела літератури та виконати завдання (слухання музичних творів, доповідь)

4.7	Російська музична культура XX століття. Творчість найвидатніших композиторів.	4		Обговорення повідомлення	Опрацювати джерела літератури та виконати завдання (слухання музичних творів, доповідь)
Разом:		48	12		

6. Контроль і оцінка результатів навчання.

6.1. Види контролю.

Тематичний, модульний, семестровий.

Розрахунок рейтингових балів за видами контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів за одиницю	Одиниць	Всього
1.	Відвідування практичних занять	1	10	10
2.	Робота на практичних заняттях	1	10	10
3.	Модульна контрольна робота	10	1	10
4.	Самостійна робота	1	1	20
5.	Індивідуальна навчально-дослідницька робота	10	1	10
6.	Іспит			40
Загалом:				100

6.2. Форми контролю.

Усне опитування (індивідуальне, фронтальне), співбесіда, музична вікторина, тестові завдання.

6.3. Критерії оцінювання знань студентів.

Критерії: самостійна підготовка до публічного виступу на семінарських заняттях з повідомленням, оригінальність та нестандартність добору та демонстрації матеріалу для практичних занять, його науково-педагогічна значущість. Написання рефератів і їх захист показує самостійність мислення студентів, їх здатність до аналізу і узагальнень. Вважається доцільним ведення студентами робочого конспекту, який повинен містити розгорнутий або тезисний огляд питань, що віднесені для самостійного опрацювання, а також визначення ключових понять і термінів.

6.4 Система оцінювання та вимоги

Вивчення курсу закінчується екзаменом - 60/40 – 2-семестр, 4-й семестр, 3-й семестр – модульний контроль.

Оцінка проміжних навчальних досягнень студентів здійснюється відповідно до обраної стобальної шкали оцінок. Для оцінки досягнень студентів використовується наступний діагностичний інструментарій:

- виступи на практичних заняттях з окремих питань теми;
- проведення поточних тестових контрольних замірів з окремих тем;
- написання рефератів;
- захист, есе, виконаних в рамках керованої самостійної роботи, присвячених творчості окремих композиторів.

Шкала виставлення оцінок

Сума балів за всі	Оцінка за національною шкалою
-------------------	-------------------------------

види навчальної діяльності	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Самостійна робота.

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		Ден.	Заоч.
1.1	Розвиток музики до XVII століття.	4	8
1.2	Музична культура XVII століття.	6	8
1.3	Творчість Й.С.Баха та Г.Ф.Генделя.		
1.4	Творчість віденських класиків.	8	8
2.1	Романтизм в музиці. Німецький музичний романтизм	10	8
2.2	Італійський і французький музичний романтизм.		
2.3	Польський музичний романтизм та його представники Ф.Шопен та С.Монюшко.	4	8
2.4	Угорська музична культура. Творчість Ф.Ліста.	4	8
2.5	Німецька і австрійська музична культура другої половини XIX ст.	8	8
2.6	Французька музична культура другої половини XIX століття.	4	8
2.7	Італійська музична культура другої половини XIX століття.	4	8
2.8	Чеська музична культура II пол. XIX ст.	4	8
2.9	Скандинавська музична культура XIX ст.	4	8
3.1	Французький імпресіонізм. К. Дебюссі, М. Равель.	6	10
3.2	Німецька і австрійська музична культура кінця XIX – XX століття.	6	10
3.3	Французька музична культура XX ст. Представники французької «Шістки».	6	8
3.4	Американська музична культура XX століття.	6	8
3.5	Англійська музична культура XX століття.		8
3.6	Іспанська та латиноамериканська музична культура XX століття.	6	8
4.1	Російська музична культура до XIX ст.	6	10
4.2	Творчість М.І. Глінки та О.С. Даргомижського.	8	10

4.3	Творчість композиторів «Нової російської школи».	10	16
4.4	Творчість П.І. Чайковського.	8	10
4.5	Російська музична культура в 80-90-ті рр. XIX ст. Біляєвський гурток.	8	8
4.6	Російська музика кінця XIX - початку XX ст.	4	10
4.7	Російська музична культура XX століття. Творчість найвидатніших композиторів.	10	12
Разом		144	208

Зміст самостійної роботи студента і методичні вказівки щодо її виконання:

1. Поглиблене вивчення питань тем за методичними вказівками викладача.
 2. Систематичне опрацювання лекційного матеріалу, запропонованої основної та додаткової літератури з питань курсу.
 3. Систематична підготовка до семінарських занять відповідно до запропонованих планів їх проведення (переліку питань). Підготовка коротких повідомлень з питань, що стосуються розвитку певних жанрів, особливостей їх втілення в творчості окремих композиторів (наприклад, «Розвиток світських жанрів у середньовіччі», «Клавесинна творчість Ф. Куперена», «Хорові твори Й. С. Баха», «Оперна творчість В.А. Моцарта», «Розвиток романтичної опери у XIX столітті», «Дитяча музика Р. Шумана», «Трактування етюду в творчості Ф. Ліста і Ф. Шопена» тощо)
 4. Самостійна підготовка до модульного контролю та заліку.
- У процесі підготовки за темами (питаннями) курсу, що віднесені для самостійного опрацювання, студентам слід звернути особливу увагу на засвоєння зазначених ключових моментів розвитку зарубіжного музичного мистецтва на певному етапі, на особливості становлення й розвитку основних музичних жанрів. Студент повинен орієнтуватися в творчості композиторів, мистецтво яких вивчається, знати їх основні та визначні твори, пояснити схильність композитора до творчості в певних жанрах. Обов'язковим вважається ведення студентами робочого конспекту, який повинен містити розгорнутий або тезисний огляд питань, що віднесені для самостійного опрацювання, а також визначення ключових моментів та понять, музичний словник тощо.
- У процесі вивчення курсу для поточного контролю самостійної роботи студентів денної форми навчання та якості засвоєння ними матеріалу викладач використовує:
- опитування студентів під час семінарських занять, перевірку робочих конспектів;
 - залучення студентів до дискусії з теми семінарського заняття з наступною оцінкою ініціативи та здатності до аналізу дискусійних питань;
 - співбесіди за творчістю композиторів, що вивчаються;
 - музичну вікторину з метою перевірки знання творчого спадку композиторів;
 - проведення поточного тестування та модульного контролю.
- Самостійна робота студентів заочної форми навчання передбачає самостійне вивчення окремих питань тем за методичними вказівками викладача. Студент повинен опрацювати необхідний обсяг навчальної літератури та орієнтуватися в особливостях основних етапів розвитку зарубіжної музичної культури.
- Контроль за самостійною роботою студентів відбувається за графіком, що розміщений на інформаційному стенді

Теми рефератів з «Історії зарубіжної музики».

1. Старовинні танці Європи.
2. Дитяча музика Й. С. Баха.
3. Симфонічні жанри у першій половині XIX ст.
4. «Альбом для юнацтва» Р. Шумана.
5. Педагогічна і літературна діяльність Р. Шумана

6. Оркестрові новації Г. Берліоза.
7. Прелюдії Ф. Шопена.
8. Ф. Ліст. Етюди вищої виконавської майстерності.
9. Педагогічна і критична діяльність Ф. Ліста.
10. Оркестр Р. Вагнера: традиції і новаторство.
11. К. Сен-Санс. «Карнавал тварин».
12. Е. Гріг. Музика до драми Г. Ібсена «Пер Гюнт»
13. Дитяча музика К. Дебюссі.
14. А. Шенберг «Уцілілий з Варшави».
15. К. Орф. Сценічні кантати.
16. Педагогічна діяльність К. Орфа.
17. А. Онеггер. «Пасифік 231»
18. Дж. Гершвін. «Рапсодія в стилі блюз»
19. С. Скотт – англійський імпресіоніст.
20. Б. Бріттен «Військовий реквієм».
21. Фортепіанна музика І. Альбеніса.
22. Мануель де Фалья. Інструментальна музика.
23. Дитячі твори Е. Вілла-Лобоса.
24. «Бразильські бахіани» Е. Вілла-Лобоса
25. Танцювальні сцени в оперній творчості М.Глінки.
26. Вокальна творчість О. Даргомижського.
27. Казкові опери М. Римського-Корсакова.
28. «Дитячий альбом» П. Чайковського.
29. 16 дитячих пісень П. Чайковського.
30. Вокальний цикл М. Мусоргського «Дитяча».
31. «Картинки з виставки» М. Мусоргського.
32. Симфонічні казки А. Лядова.
33. Фортепіанна музика для дітей С. Рахманінова.
34. «Ебоні концерт» І. Стравінського.
35. Дитяча музика С. Прокоф'єва.
36. Вокально-хорові цикли Г. Свиридова.
37. Кіномузика Д. Шостаковича.
38. Кіномузика Г. Свиридова.
39. Балети А. Хачатуряна.
40. Дитячі твори А. Хачатуряна.

Питання до екзамену з дисципліни «Історія зарубіжної музики»

2-й семестр.

1. Загальна характеристика музичного мистецтва середньовіччя: музичні світські жанри, поліфонічні жанри. Розвиток нотного запису, григоріанський спів.
2. Епоха Ренесансу. Провідна роль поліфонії. Нові жанри.
3. Бароко, його характеристика.
4. Опера, її народження й розвиток у Італії, Франції, Англії. Різновиди опери.
5. Інструментальна музика 17-18 ст.:органна, клавірна, струнна.
6. Творчість французьких клавесиністів Ф. Куперена, Ж.Ф.Рамо.
7. Творчість А. Вівальді, А. Кореллі.
8. Характеристика творчості І.С.Баха. Поліфонічні твори: «Добре темперований клавір». Старовинна танцювальна сюїта: Французькі та Англійські сюїти. Вокальні твори: Висока меса сі мінор.
9. Творчий шлях Г.Ф. Генделя. Характеристика ораторіальної творчості: Ораторія «Самсон». Інструментальна музика: Оркестрова сюїта: «Музика на воді».
10. Віденський класицизм як продовження традицій античного мистецтва.

11. Творчість Й. Гайдна. Характеристика симфонічної творчості: симфонія №45 «Прощальна».
12. Творчий шлях В.А. Моцарта: симфонічна творчість, оперна творчість, твори для фортепіано: симфонія №40, увертюра до опери, фрагменти з опери «Весілля Фігаро», фрагменти з опери «Чарівна флейта», Реквієм, фортепіанні сонати за вибором.
13. Творчий шлях Л. Бетховена: Симфонія №5, №9. Місячна соната
14. Характеристика музичного романтизму. Німецький музичний романтизм. Творчість К.М. Вебера.
15. Творчість Р. Шумана: Ф-ний цикл «Карнавал», «Альбом для юнацтва».
16. Творчість Ф. Шуберта: балади «Лісовий цар», «Смерть і дівчина»; пісні «Аве Марія», «Серенада», «Форель». Симфонічна творчість: «Незакінчена симфонія».
17. Творчість Ф. Мендельсона. «Пісні без слів»
18. Творчість Г. Берліоза. Фантастична симфонія.
19. Польська музична культура XIX ст. Характеристика творчості Ф. Шопена. Твори за вибором: Етюди, Прелюдії, Мазурки, Ноктюрни. Огляд творчості С. Монюшко.
20. Угорська музична культура XIX ст. Творчість Ф. Ліста: симфонічна творчість; фортепіанні твори: Етюди вищої виконавської майстерності – «Дике полювання», «Мазепа», «Заметіль»; Угорські рапсодії: Рапсодія №2.
21. Німецька музична культура другої половини XIX ст. Характеристика творчості Р. Вагнера. Увертюра до опери «Тангейзер», симфонічні уривки «Політ валькірій» з опери «Валькірія», «Шелест лісу» з опери «Зигфрід», «Траурний марш» з опери «Загибель богів».
22. Характеристика творчості Й. Брамса. Угорські танці. Балади, вальси (за вибором). Німецький реквієм.
23. Французька музична культура другої половини XIX ст. Характеристика творчості Ж. Бізе. Опера «Кармен»: характеристики головних дійових осіб (Кармен, Хозе, Ескамільо). Творчість К. Сен-Санса.
24. Італійська музична культура XIX ст. Творчість Дж. Верді. Характеристика оперної творчості: «Ріголетто», «Травіата», «Аїда».
25. Оперний веризм. Характеристика творчості Дж. Пучіні.
26. Характеристика Чеської музичної культури XIX ст.
27. Характеристика творчого шляху Б. Сметани. Оперна творчість. Симфонічна творчість. «Моя батьківщина».
28. Антонін Дворжак. Творчий шлях. Характеристика оперної творчості. Симфонічна творчість. Симфонія «З Нового Світу». Слов'янські танці.
29. Скандинавська музична культура XIX ст. Характеристика творчості Я. Сібеліуса. Симфонічні поеми. «Чотири легенди»: «Туонельський лебідь».
30. Характеристика творчості Е. Гріга. Твори для фортепіано, «Ліричні зошити», Концерт для ф-но з оркестром. Сюїта «Пер Гюнт».

4-й семестр.

1. Німецька музична культура кінця 19-го - поч. 20-го ст. Р. Штраус. Характеристика творчості. Симфонічні поеми: «Тіль Ейленшпигель». Оперна творчість.
2. П. Хіндеміт. Характеристика творчості. Цикл «Ludus tonalis».
3. К. Орф. Творчий шлях. Педагогічна діяльність. Характеристика сценічних кантат: «Карміна Бурана».
4. Австрійська музична культура кінця XIX – поч. XX ст. Характеристика творчості Г. Малера. Симфонічна творчість. «Пісня про землю».
5. Нововіденська школа. Творчість А. Шенберга. Характеристика кантати «Уцілілий з Варшави». Цикл «Місячний П'єро». Характеристика творчості А. Берга.

6. Французький музичний імпресіонізм. Творчість К. Дебюссі. Характеристика фортепіанної творчості: цикл «Дитячий куточок», фортепіанні прелюдії.
7. Характеристика творчості М. Равеля: балети, симфонічні твори, фортепіанна музика. «Болеро».
8. Творчість композиторів французької «шістки»: А. Онеггер («Пасифік 231»), Ф. Пуленк (Опера «Людський голос»).
9. Іспанська музична культура кінця 19-го – поч. 20 ст. Характеристика творчості М. де Фальї (фрагменти з балету «Любов-чарівниця»: «Танець вогню») Іспанський танець з опери «Коротке життя». Ісаак Альбеніс. Фортепіанна творчість.
10. Американська музична культура: творчість Дж. Гершвіна («Рапсодія в стилі блюз», «Американець у Парижі»).
11. Американська рок-опера. Ендрю Ллойд Уеббер «Ісус Христос – суперзірка»
12. Англійська музична культура: Творчість Б. Бріттена. Характеристика «Військового реквієму».
13. Характеристика творчості Е. Вілла-Лобоса. Бразильські бахіани. Дитяча музика: ф-на п'еса «Полішинель».
14. Періодизація розвитку російської музичної культури.
15. Творчість М.І. Глінки. Оперна творчість: «Іван Сусанін», «Руслан і Людмила». Симфонічна творчість: Фантазія «Камаринська», Іспанські увертюри, Вальс-фантазія.
16. Творчість О. С. Даргомижського. Оперна творчість: «Русалка». Вокальна творчість.
17. Творчість композиторів «Нової російської школи» (Могутньої купки)
18. Творчість М, О. Балакірева: Фортепіанна фантазія «Ісламей».
19. Творчість М.П. Мусоргського. Оперна творчість: «Сорочинський ярмарок», «Борис Годунов». Вокальна музика: «Пісні і танці смерті», «Дитяча». Фортепіанний цикл «Картинки з виставки».
20. О.П. Бородин. Характеристика творчості. Опера «Князь Ігор». Вокальна творчість: «Пісня темного лісу», «Спляча князівна», романс «Для берегов отчизны дальней». Богатирська симфонія.
21. М.А. Римський-Корсаков, характеристика творчості. Опера «Снігуронька», Симфонічна картина «Три дива», оркестрова сюїта «Шехеразада».
22. П.І. Чайковський. Характеристика оперної творчості: «Пікова дама» - психологічна трагедія. Симфонічна творчість: Симфонія №6. Фортепіанні цикли «Пори року» і «Дитячий альбом». Дитячі пісні П. Чайковського: «16 дитячих пісень».
23. Російська музична культура в 80-90-ті рр. XIX ст. Біляєвський гурток.
24. О.К. Глазунов. Характеристика творчості.
25. А.К. Лядов. Характеристика творчості. Фортепіанні твори. Симфонічні казки «Кікімора», «Баба Яга», «Чарівне озеро».
26. С.І. Танєєв. Характеристика творчості: вокальні та хорові твори.
27. Російська музична культура в кінці XIX – на початку XX століття.
28. О.М. Скрейбін. Характеристика творчості. Симфонічні твори композитора. Твори для фортепіано: прелюдії, етюди.
29. С.В. Рахманінов. Характеристика творчості. Фортепіанні твори: концерти, прелюдії, етюди-картини. Вокальні та хорові твори.
30. І.Ф. Стравінський. Характеристика творчості. Балети: «Петрушка». Симфонічна творчість: Симфонія в трьох частинах (Symphony in Three Movements), «Чорний концерт» («Ebony concert»).
31. Характеристика розвитку музичної культури Росії в XX столітті.
32. Характеристика творчості С. С. Прокоф'єва. Балети «Попелюшка» (Вальс, 4 феї (Зима, Весна, Літо, Осінь), Коники й бабки); «Ромео і Джульєта» (Джульєта-дівчинка,

Ромео, Танець лицарів, Меркуціо). Кантата «Олександр Невський». Казка «Петя і Вовк».

33. Характеристика творчості Д.Д. Шостаковича. Симфонія №7 «Ленінградська», симфонія №15.
34. Творчість А.І. Хачатуряна. Балет «Спартак»: адажіо Спартака і Фрігії, Триумф Риму. Уривки з балету «Гаяне»: Танець із саблями. Дитяча музика композитора.
35. Творчість Г. Свиридова. «Поєма пам'яті Сергія Єсеніна». Музичні ілюстрації до фільму «Заметіль»: Романс, Вальс.
Твори для аналізу вказані в питаннях до іспиту.

8. Література

Базова література:

1. Гаврилова Н.А. История зарубежной музыки XX века. / Н.А. Гаврилова. М.: Музыка, 2005. 572 с.
2. Галацкая В.М. Зарубежная музыкальная литература. Вып. 1-4. / В.М. Галацкая М., 1983.
3. Грубер Р.И. История музыкальной культуры т.1 ч.1-2, М.- Л., 1941; т.2, ч.1-2./ Р.И. Грубер М., 1953-59.
4. Друскин М. История зарубежной музыки. Вторая половина XIX века. Вып. 4./ М.Друскин М.: Музыка,1967.
5. История зарубежной музыки. Начало XX века – середина XX века. Вып.6.: Учеб. для студ. муз. вузов. Под ред. В.В. Смирнова. Спб: изд. Композитор, 2001. – 626 с.
6. История русской музыки. Ред. А.И. Кандинский. Изд. 2-е. Т. 1. М., 1973.
7. Конен В. История зарубежной музыки. / В.Конен. М.: Музыка, 1989.
8. Левая Т. Русская музыка начала XX века в художественном контексте эпохи. М.: Музыка, 1991. 166 с.
9. Левик Б.В. История зарубежной музыки. Вторая половина XVIII века. Вып. II. М., 1979.
10. Ливанова Т.Н. История западноевропейской музыки до 1789 года. Т. II, XVIII век. М., 1982; Т. I. М., 1983.
11. Орлова Е. Лекции по истории русской музыки. М., 1979.
12. Розанова Ю. История русской музыки. Т. 2, кн. 3. М., 1986.
13. Розеншильд К.К. История зарубежной музыки. Вып. 1. М., 1978.

Допоміжна література:

1. Гукова, В.В. Світова музична література: музика і музична мова: перший рік навчання: навч. посібник для спеціалізов. мистец. навч. закл. / В.В. Гукова. - К.: Мелосвіт, 2006. 172 с.: портр., нот. іл.
2. Павлишин, С. Музика двадцятого століття: навч. посібник для вищ. навч. закл. культури і мистецтв I-IV рівнів акредитації / С. Павлишин; Львів. держ. муз. академія ім. М. Лисенка. Львів: БаК, 2005. 232 с.
3. Стригина Е.В. Музыка XX века: Учеб. пос. для студ. муз. училищ и вузов. / Е.В.Стригина. Бийск: Издат. дом «Бия», 2006. 280 с.

Интернет-ресурси

1. <http://www.wdl.org/ru/> — Світова цифрова бібліотека.
2. <http://www.europeana.eu/portal> — Європейська цифрова бібліотека.
3. <http://elib.nplu.org/collection.html?id=33> – Національна парламентська бібліотека України.

4. <http://www.ukrbook.net> – Державна наукова установа «Книжкова палата України імені Івана Федорова».
5. <http://www.nbu.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.
6. <http://korolenko.kharkov.com> – Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка.
7. <http://www.twirpx.com/files/art/music> – Музичне мистецтво-все для студента.
8. <http://pidruchniki.ws/> – Бібліотека українських підручників